

Svagt om Churchill

EN AMERIKANSK journalist, R W Thompson, särskilt uppskattad för krigs- och resekorrespondenser, har utgivit ett biografiskt arbete om Winston Churchill: *The Yankee Marlborough* (Allen and Unwin, 35 shilling). Boken har väckt en viss sensation och på några håll fått starkt beröm. Endast därför synes det mig vara värt att skriva om den; trots några sensationella grepp är den både dålig och tråkig. Titeln förklaras av att författaren söker visa att Churchills karaktär och hållning är bestämda av den blandade amerikansk-engelska härkomsten med morfadern Leonard Jerome och stamfadern hertigen av Marlborough som främsta representanter. Ibland förklaras en handling eller en åsikt av att Churchill har indianblod i ådrorna, ibland av att han är inspirerad av den berömda fältherren — en metod som eggar Thompsons benägenhet för löst prat. Churchill "är en korsning av en amerikansk kapitalist från 1800-talet och en engelsk gentleman från 1700-talet... Hela sitt liv har Churchill slitits mellan sin kärlek till England och Europa och sin

kärlek till moderns land USA, och han har omväxlande uppvaktat på det ena och det andra hållet för att slutligen avvisas av båda." Sådana anspråksfullt serverade fånigheter flödar i boken.

Karaktäristiken av Churchill vinglar i övrigt mellan måttlös beundran och lika måttlös kritik. En systematisk kritisk analys skulle vara av stort värde som komplement till de många hyllningarna, men Thompson förstör sina ansatser i den vägen genom överdrifterna och den olidligt flåsande stilen. Sakfel, motsägande uttalanden och ständiga hopp i tid och rum bidrar till intrycket av slapphet, hast och förvirring.

HERBERT TINGSTEN

Hugo Valentin död

Professor Hugo Valentin, Stockholm, avled på tisdagen strax innan han skulle framträda i ett radioprogram.

Han var född 1888 i Vikingstad, Östergötlands län, där fadern var lantbrukare. Sina akademiska studier bedrev han i Uppsala, där han 1916 blev fil dr på en avhandling om "Frihetstidens riddarhus". Året därpå blev han lektor vid Uppsala folkskoleseminarium. 1919 lektor i historia och modersmålet vid läroverket i Falun och 1930 vid Uppsala läroverk, blev docent i historia samma år samt professor 1948.

Hugo Valentin var en betydande historiker. Hans produktion, relativt begränsad på grund av hans verksamhet som läroverkslärare, omfattade flera arbeten i svensk och utländsk historia, som vann berömmelse genom den ingående forskningen, det mogna omdömet och skärpan. Främst står kanske hans historiografiska arbeten, särskilt det som ägnades Fredrik den Store, inför eftervärlden; vad man beundrar i denna bok är inte bara den noggranna forskningen och den inträngande analysen, utan också att författaren med sådan oväld, sådan överlägsen distans kunnat behandla ett ämne som för hans åsikter och karaktär måste te sig främmande och inte sällan fränstötande. Hans sista mera allmänt hållna arbete som historiker var essäsamlingen "Den fjättrade Clio", som innehöll en rad lysande historiografiska skisser och karaktäristiker.

Men Hugo Valentin skall främst ihågkommas som sionismens och över huvud judendomens representant och språkrör i vårt land. Hans intresse för judarnas historia och judefrågan i samtiden gav upphov till flera böcker som på ett märkligt sätt förenar klar och objektiv skildring med personligt engagemang; vetenskaplig betydelse hade särskilt "Judarnas historia i Sverige". Som redaktör för *Judisk Tidskrift* och i många artiklar, uppsatser och mindre skrifter belyste han antisemitismen och dess psykologiska orsaker och framförde de skäl som enligt hans mening gjorde bildandet av en judisk stat nödvändigt

och kom honom att se det unga Israel som en stor insats i den mänskliga utvecklingen. Hans arbete för judiska och andra flyktingar, särskilt under den nazistiska tiden, var präglad av den osjälviskhet, den förmåga att glömma sig själv för målet som ständigt mötte i hans personlighet och hans arbete. Det största hos Valentin synes mig vara att han förenade en passion som inte stördes av någon tvekan och inte ryggade för några hinder, med en tolerans som hade drag av skepsis och ironi; det är sällsynt med en sådan lidelse utan inslag av hätskhet och bitterhet.

För några månader sedan skrev jag att Hugo Valentin var en av de finaste människor jag känt. Jag är övertygad om att alla hans vänner, ja, alla som kommit i någon närmare beröring med honom, instämmer i det omdömet. Han dog inför en debatt där han skulle försvara det älskade Israel mot misstydningar, förtal och angrepp. I denna tid står Israel i en svår situation, ännu svårare än den som ständigt kastat sina skuggor och välvt sina hotelser över den nya staten. Vi kan inte bättre visa vår känsla inför Hugo Valentins insatser än genom att levande känna fordran att Israel måtte bestå och att vi bör göra det vi kan för att denna statsbildning, enastående i sin förening av tradition, mystik, framstegstro och effektivt arbete, skall nå freden och tryggheten.

Herbert Tingsten.
★